

De visie van Centric op open source en open standaarden

De lange weg naar digitale gegevensuitwisseling

Open standaarden en open source software worden gezien als gelijkwaardige wondermiddelen om interoperabiliteit te realiseren. Tenminste door beslis-sers in het politieke veld. Dit blijkt uit het actieplan 'Nederland Open in Verbinding' van staatssecretaris Heemskerck. Lidwien Meijers, strategisch product-manager, en Ben van Lier, account directeur overheid, zijn het hier niet mee eens. Zij hechten veel belang aan open standaarden voor het bereiken van interoperabiliteit. Zij zijn vanuit Centric nauw betrokken bij deze belangrijke ontwikkelingen.

Wat is jullie visie op open source en open standaarden?

Lidwien: Ik vind open standaarden belangrijker dan open source voor het bereiken van de gewenste uitwisseling van gegevens. Zeker in het kader van onze productvisie en strategie. Hierin vormt het koppelen met gegevens en informatie uit diverse softwareapplicaties van verschillende leveranciers een heel belangrijk aspect voor het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening. Je wilt de samenhang bij het uitwisselen van gegevens en informatie zo goed mogelijk afgedekt hebben. En daar natuurlijk ook gedegen op kunnen testen. Daarvoor zijn open standaarden tussen de verschillende samenwerken-de partijen cruciaal. Voor de leveranciers voor de technische uitwisseling en inhoudelijk voor de gemeentelijke afdelingen die de gegevens moeten delen. Applicaties die zijn gebouwd met behulp van open source software zijn dan maar één aspect in het grote geheel. Daarnaast geeft het gebruik van open source software geen garantie dat de software gebruik maakt van noodzakelijke open standaarden.

Ben: Ik ben het hier mee eens, alleen wil ik de scope iets breder aanzetten. Het gaat niet meer alleen om de interne uitwisseling van gegevens en informatie, maar ook om de uitwisseling van informatie en gegevens tussen organisaties, zoals bijvoorbeeld bij de basis-registraties. Interoperabiliteit dus. Het vermogen van informatiesystemen om op elektronische wijze gegevens uit te kunnen wisselen binnen en tussen organisaties. Daar ligt de grootste uitdaging voor de komende jaren binnen de publieke sector. Op die manier kunnen ICT-toepassingen namelijk oplossingen voor maatschappelijke problemen faciliteren. Hoe kunnen we bijvoorbeeld de gegevens en informatie van verschillende instanties

het best aan elkaar koppelen voor het Elektronisch Kind Dossier? Hoe verbeteren we daarmee het signaleren van problemen bij kinderen? En hoe garanderen we de privacy van ouder en kind? Maar ook vragen als, hoe we in het kader van rampen- en crisisbeheersing de uitwisseling van gegevens en informatie tussen bijvoorbeeld gemeenten en de betrokken hulpverleners kunnen verbeteren? En daarmee de gevolgen voor mensen en objecten zoveel mogelijk kunnen beperken. Dat zijn de issues waar het mij om gaat.

Bestuurlijk Den Haag wekt nu de indruk zich voor de nabije toekomst blind te staren op het gebruik van open source software. Hoe kijken jullie tegen deze discussie aan?

Lidwien: Ik vind het een vreemde gedachte dat de inzet van open source software binnen de overheid beter zou zijn voor de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie. Dat is een volledige miskening van wat in de bestaande industrie – ook wel gesloten software genoemd – gebeurt. Wij voegen als leveranciers op dit vlak immers voortdurend specifieke kennis en deskundigheid toe aan bestaande software-(ontwikkel-)technologieën. Hierdoor ontstaat functionaliteit, waardoor de software pas echt geschikt wordt om organisaties en medewerkers te ondersteunen bij de uitvoering van bijvoorbeeld wettelijke taken en activiteiten. Daarmee levert deze industrietak dus een enorme bijdrage aan de ontwikkeling van de Nederlandse kenniseconomie.

Ben: Kijk ook eens naar de werkgelegenheid in de gesloten software-industrie. Alleen in Nederland gaat het dan al om meer dan duizend bedrijven en tienduizenden banen, die allemaal investeren en bijdragen aan de ontwikkeling van specifieke softwaretoepassingen voor specifieke marktsegmenten. Daarmee leveren zij dus een substantiële bijdrage aan de Nederlandse economie in het algemeen en de kenniseconomie in het bijzonder.

Lidwien: Er werkt op dit moment slechts een handvol mensen met open source software. Uit het GV gebruikersonderzoek bleek dat onder gemeenten nog weinig animo was voor backofficesystemen op basis van open source. De tekstverwerker en het agenda-systeem boden mogelijkheden, maar op andere gebieden wil men zich er niet aan wagen. Zeker niet als je kijkt naar de automatisering van bijvoorbeeld een leerlingen- of begraafplaatsadministratie. Natuurlijk is het wel wenselijk dat de gangbare open source producten door ons worden ondersteund en dat doen we ook. Zo kunnen onze producten bijvoorbeeld werken met een open besturingssysteem als Linux (Red hat of Suse) of werken met open office als tekstverwerker.

Het tweede credo in het actieplan betreft het stimuleren van het gebruik van open standaarden. In hoeverre hecht Centric hier belang aan?

Lidwien: We baseren de door ons ontwikkelde software steeds vaker op open standaarden, waardoor het echte

‘open software’ wordt. Daarbij behouden we natuurlijk de juiste werking van de applicatie voor gemeenten, want de applicaties moeten wel alle kritische processen blijven ondersteunen. Op deze manier kunnen onze applicaties gegevens en informatie met alle andere leveranciers uitwisselen. Uiteraard wel voor zover alle betrokkenen de vastgestelde standaarden volgen. De vraag naar goede en beheersbare standaarden neemt dus steeds sneller toe en bepaalt ook het ontwikkeltempo van de gemeentelijke dienstverlening. Helaas blijkt er vanuit de overheid niet voor iedere situatie een adequate open standaard beschikbaar te zijn. Als er geen standaarden zijn, proberen wij het in ieder geval zo ‘open’ mogelijk te maken, zodat het voor anderen mogelijk wordt met de specifieke applicatie te koppelen.

Ben: We zijn ook een van de founders van StUF (red. een standaard die gemeenten helpt bij het uitwisselen van gegevens en berichten tussen systemen). Hier hebben we veel tijd, geld en middelen in geïnvesteerd. Het geeft ook aan dat we serieus bezig zijn met open standaarden en interoperabiliteit binnen de publieke sector. Niet voor niets lopen we bij het stelsel van Basisregistraties al (ver) op de ontwikkelingen vooruit. Inmiddels zijn er al 160 gemeenten die op basis van deze standaard met Centric-software basisgegevens uitwisselen, waardoor de dubbele uitvraag van gegevens aan de burger wordt voorkomen. Het lijkt wel of dergelijke inspanningen van commerciële partijen binnen de rijksoverheid niet worden gezien. Of serieus genoeg genomen om met ons om de tafel te gaan zitten. Wij gaan als softwareleverancier graag de dialoog aan. Zeker op een, ook voor de overheid, nieuw terrein als interoperabiliteit van systemen. Tot op heden gebeurt dat helaas nog te weinig.

Lidwien: Centric werkt zoveel mogelijk samen bij de ontwikkeling en implementatie van open standaarden met bijvoorbeeld EGEM. Zoals ook eerder gezegd, zijn open standaarden voor ons van wezenlijk belang. Dan weten wij namelijk waar we ons op moeten richten om onze producten op termijn marktconform te houden en in te spelen op de wensen van gemeenten. Anderzijds kunnen we aan de hand van de vastgestelde open standaarden onze klanten adviseren over wat zij kunnen doen om gegevens en informatie uit onze software te koppelen met software van derden.

In de ogen van het Ministerie is de aanschaf van open source software voor de overheid stukken goedkoper. Is dat geen belangrijk voordeel?

Ben: Er is geen enkel economisch model binnen de overheid dat aantoont dat open source software daadwerkelijk goedkoper is dan software in licentie. Het klopt dat de investering in de licentie kleiner is. Maar wat denk je van de kosten in verband met migratie en implementatie en later het onderhoud en beheer? Dit laatste wordt ook in het actieplan van de staatssecretaris gesignaleerd, net zoals de eventuele juridische onduidelijkheden bij het gebruik van producten op basis van open source software.

Lidwien: Ook de juridische aspecten van open source software vragen de nodige aandacht. Door applicaties in open source te (laten) ontwikkelen of te gebruiken, geeft dit de gebruiker niet vanzelfsprekend eigendomsrechten op de ontwikkelde software. Ook wordt de gebruiker niet gevrijwaard van aanspraken door derden op bijvoorbeeld het gebruik van (delen) binnen de open source software. Wanneer functionaliteiten worden ontwikkeld op basis van open source software in opdracht van een organisatie, is deze niet zonder meer verantwoordelijk voor de juiste werking van het product. Of de afstemming daarvan bij toekomstige ontwikkelingen, die bijvoorbeeld binnen de lokale overheid van belang zijn. Wij vinden het belangrijk dat wij deze verantwoordelijkheid dragen voor onze klanten en kiezen daarom voor software in licentie, waarbij de broncode in Escrow wordt gegeven. Op die manier kunnen wij gemeenten de garanties bieden waar zij ons om vragen.

Hoe kan interoperabiliteit met open standaarden en open source software dan het best binnen de overheid ingericht worden?

Lidwien: Bij interoperabiliteit wordt nog te weinig concreet en met te weinig realiteitszin gekeken naar dat wat de overheid nu nodig heeft en aan welke criteria dit dan zou moeten voldoen. Wanneer men meer focus zou aanbrengen op een beperkt aantal doelen, kunnen we grotere stappen zetten. Daarbij is het noodzakelijk dat een breed draagvlak wordt gecreëerd voor de gekozen oplossingsrichting. Ook het tijdspad, waarbinnen het gekozen doel van ontwerp in gebruik genomen kan worden, is hierbij van belang. Mijn suggestie is daarom dat de overheid terug moet naar de basis: het reguleren van het maatschappelijk verkeer en ervoor zorgen dat de verbindingen gewaarborgd zijn. De technologie kan men vervolgens met een gerust hart aan de markt overlaten.

Ben: De overheid staat niet op zich. Ook zij functioneert in een netwerk van organisaties, die met elkaar verbindingen onderhouden en gegevens en informatie uitwisselen over burgers en bedrijven. Het ontwikkelen van deze verbindingen, het realiseren van informatie-uitwisseling tussen organisaties en het hergebruiken van de informatie is een moeilijk proces. Zoiets moet groeien. Duidelijkheid in de ambitie van de overheid is belangrijk om de gewenste investeringen op te brengen. Daarnaast is het belangrijk na te denken over hoe de aangebrachte verbindingen vervolgens moeten worden onderhouden en geactualiseerd. Een belangrijke basis hiervoor kan gelegd worden in het door de staatssecretaris Heemskerk aangekondigde Nederlandse interoperabiliteitsraamwerk, dat in de loop van 2008 wordt gepubliceerd.

Lidwien: Duidelijk is dat daarvoor open standaarden nodig zijn. Op basis daarvan kunnen gegevens en informatie worden uitgewisseld. En niet alleen om de technische uitwisseling mogelijk te maken! Veel zal gedaan moeten worden om ervoor te zorgen dat de gegevens en informatie die worden uitgewisseld, ook worden begrepen. En op de juiste wijze geïnterpreteerd.

Ben: Naar mijn idee staan we pas aan het begin van een ontwikkeling. Langzaam maar zeker worden software-applicaties met elkaar verbonden. Zowel binnen als buiten organisaties. Met behulp van deze verbindingen worden gegevens en informatie uit-gewisseld. Deze uitwisseling en verwerking gaan vervolgens leiden tot veranderingen in het functioneren en de organisatorische vormen van de overheid. Met behulp van open standaarden en interoperabiliteit groeien we toe naar een overheid, die in staat is maatschappelijke problemen vanuit een netwerk-benadering aan te pakken en op te lossen.